

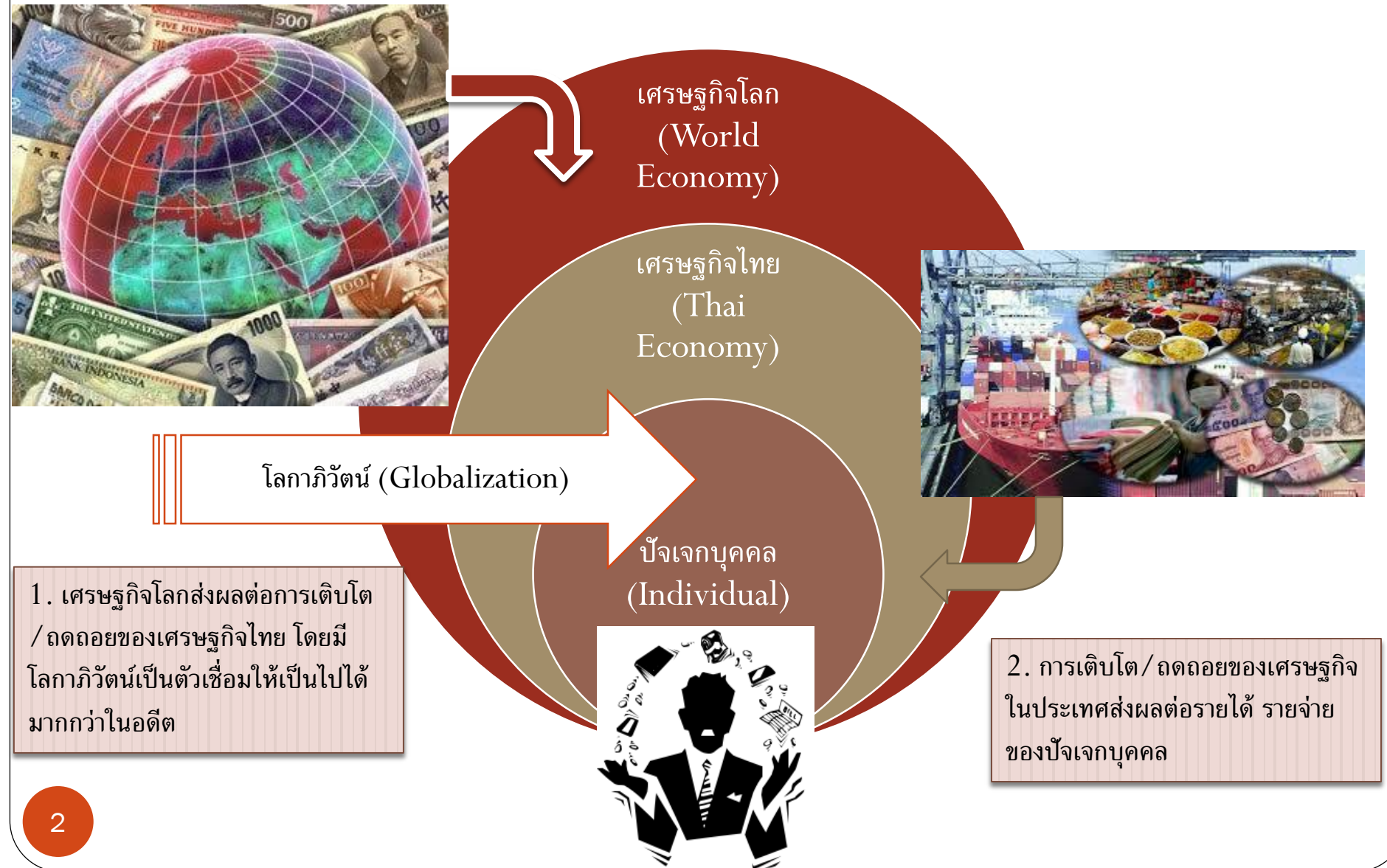
มมตท 102 สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์

หัวข้อ

ระบบเศรษฐกิจกับปัญหาของประเทศไทยและของโลก

1. โลกาภิวัตน์กับเศรษฐกิจโลก
2. พัฒนาการเศรษฐกิจไทยและโครงสร้างเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน

ความสำคัญของการศึกษาระบบเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์

โลกาภิวัตน์ (Globalization)

1. เศรษฐกิจโลกส่งผลต่อการเติบโต / ถดถอยของเศรษฐกิจไทย โดยมีโลกาภิวัตน์เป็นตัวเชื่อมโยงให้เป็นไปได้มากกว่าในอดีต

ปัจเจกบุคคล (Individual)

2. การเติบโต/ ถดถอยของเศรษฐกิจในประเทศส่งผลต่อรายได้ รายจ่ายของปัจเจกบุคคล

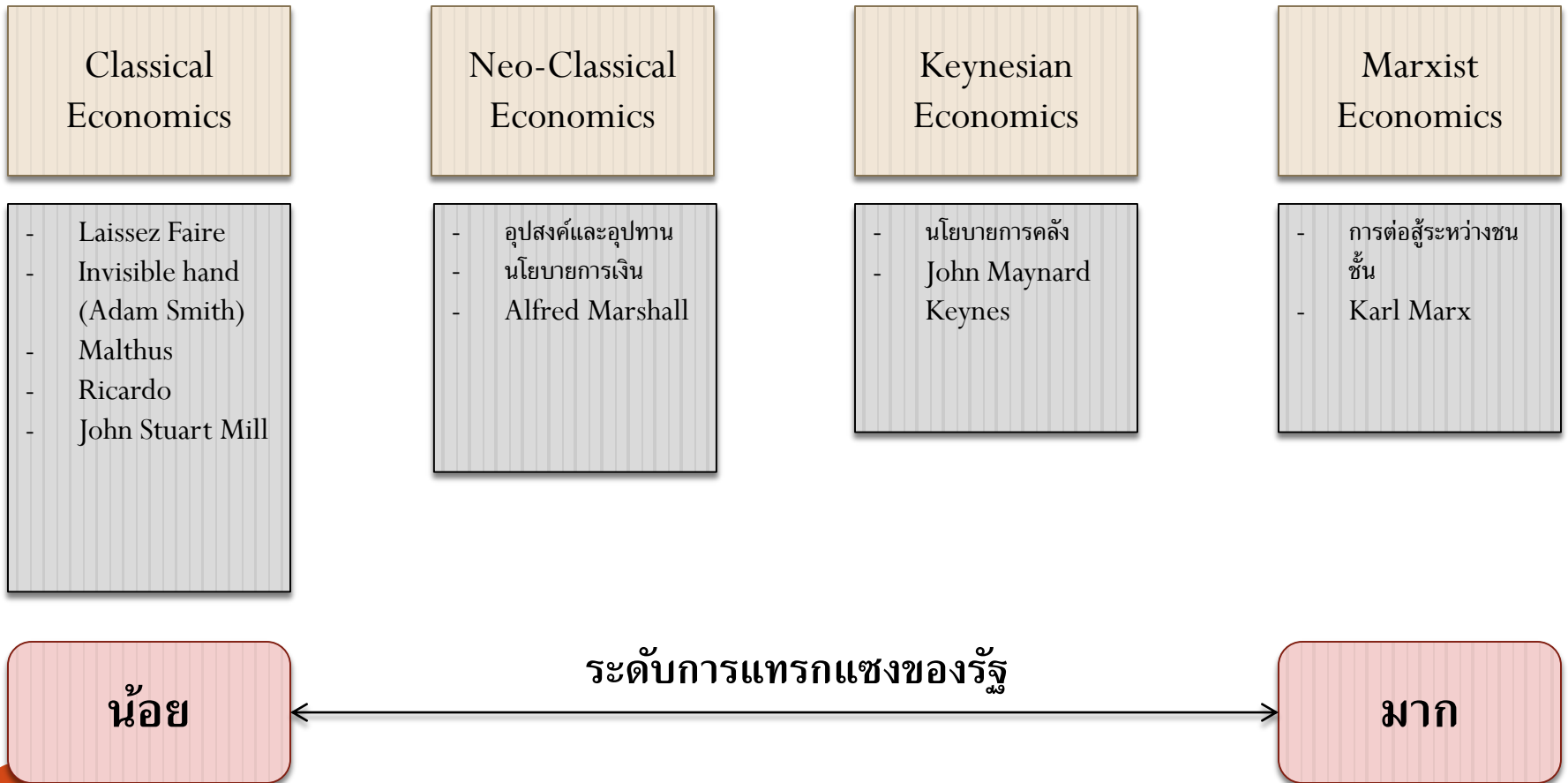
โลกาภิวัตน์กับเศรษฐกิจโลก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. อธิบายแนวความคิดหลักทางเศรษฐศาสตร์
2. อธิบายความหมายและวิเคราะห์ผลกระทบของกระบวนการโลกาภิวัตน์ในทางเศรษฐกิจ
3. อธิบายภาพรวมของเศรษฐกิจโลก การค้าระหว่างประเทศ องค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญของโลก และความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
4. อธิบายพัฒนาการของเศรษฐกิจไทยและจุดปรับเปลี่ยนของโครงสร้างเศรษฐกิจไทย

แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์

พัฒนาการแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งตาม ระดับการแทรกแซงของรัฐ
(State Intervention)

ประเภทของระบบเศรษฐกิจ

การแบ่งประเภทของระบบเศรษฐกิจ (Economic System) สามารถกระทำได้โดยอาศัยหลัก

(1) การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทุนและทรัพยากรธรรมชาติ (Ownership of Capital and Natural Resources) ว่าเป็นของภาครัฐ หรือภาคเอกชน และ (2) การตัดสินใจแบ่งสรรทรัพยากร (Allocative Decisions) ว่าเป็นของภาครัฐหรือภาคเอกชน

การตัดสินใจแบ่งสรรทรัพยากร (Allocative Decisions)

ภาคเอกชน (Private Sector)

ภาครัฐ (Public Sector)

	ภาคเอกชน (Private Sector)	ภาครัฐ (Public Sector)
ภาคเอกชน (Private Sector)	 ระบบทุนนิยมตลาด (Market Capitalism) - สหรัฐอเมริกา, ญี่ปุ่น	 ระบบทุนนิยมบังคับ (Command Capitalism) - เกาหลีใต้
ภาครัฐ (Public Sector)	 ระบบสังคมนิยมตลาด (Market Socialism) - จีน, เวียดนาม	ระบบสังคมนิยมบังคับ (Command Socialism) - คิวบา, เกาหลีเหนือ

การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทุน
และทรัพยากรธรรมชาติ

นิยามของโลกาภิวัตน์

โลกาภิวัตน์ น. การที่ดินแดนส่วนต่าง ๆ ของโลก ซึ่งต่างมีลักษณะทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม เป็นแบบเฉพาะของตน ก้าวเข้ามามีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิดและค่อย ๆ มีลักษณะร่วมกันตามแบบแผนอารยธรรมยุคใหม่

ที่มา : พจนานุกรมฉบับมติชน พ.ศ. 2547 หน้า 790 - 791

แนวโน้มที่ “บริษัทข้ามชาติ” (Multinational Corporations : MNCs) ขนาดใหญ่ จะขยายตัวและมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ เนื่องจาก

- ข้อจำกัดทางการค้า (Trade barriers) เช่น ภาษี (Tariffs) ลดน้อยลง
- การขยายตัวด้านการคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร

บริษัทข้ามชาติ

Thailand Version 1.0-4.0

Thailand
1.0

Agriculture

Thailand
2.0

Light Industry
Low Wages

Thailand
3.0

Heavy
Industry
Advanced
Machinery

Thailand
4.0

Creativity +
Innovation =
Smart Thailand

ตัวชี้วัดการเติบโตทางเศรษฐกิจ: รายได้ประชาชาติ

- รายได้ประชาชาติ เป็นการวัดปริมาณสินค้าและบริการของทั้งประเทศที่ผลิตได้ในรอบ ๑ ปี และนำมาคำนวณเป็นมูลค่า เรียกว่า GNP หรือ GDP
- GNP (Gross National Product): ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น เป็นผลผลิตที่คนสัญชาตินั้น ๆ ไม่ว่าจะไปพำนักที่ใดผลิตขึ้นมาได้
- GDP (Gross Domestic Product): ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น ภายในประเทศ เป็นผลผลิตที่คนทุก ๆ คนที่อยู่ในประเทศนั้น ๆ ผลิตขึ้นมาได้
- $GDP = Consumption + Investment + Government\ Spending + (Export - Import)$

ตัวชี้วัดการเติบโตทางเศรษฐกิจ: องค์ประกอบของ GDP

Consumption

รายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการในปัจจุบันของภาคครัวเรือน แบ่งได้เป็นสินค้าคงทนและไม่คงทน

Investment

การลงทุนในภาคธุรกิจ

การลงทุนสร้างบ้านที่อยู่อาศัย

การลงทุนในสินค้าคงเหลือ

Government spending

รายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของภาครัฐบาล เช่น การลงทุน mega project

Net export

มูลค่าการส่งออกลบด้วยมูลค่าการนำเข้า

ดัชนีวัดการเติบโตทางเศรษฐกิจ (ต่อ)

- HDI (Human Development Index) เป็นการวัดการพัฒนาทางสังคมด้านคุณภาพชีวิต โดยมีตัววัดทั้งรายได้ ความยืนยาวของชีวิต การรู้หนังสือ ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน
- GNH (Gross National Happiness) ดัชนีความสุขมวลรวมของคนในประเทศ โดยวัดจากการพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ธรรมชาติ แหล่งที่มาของอาหาร การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การมีธรรมาภิบาล

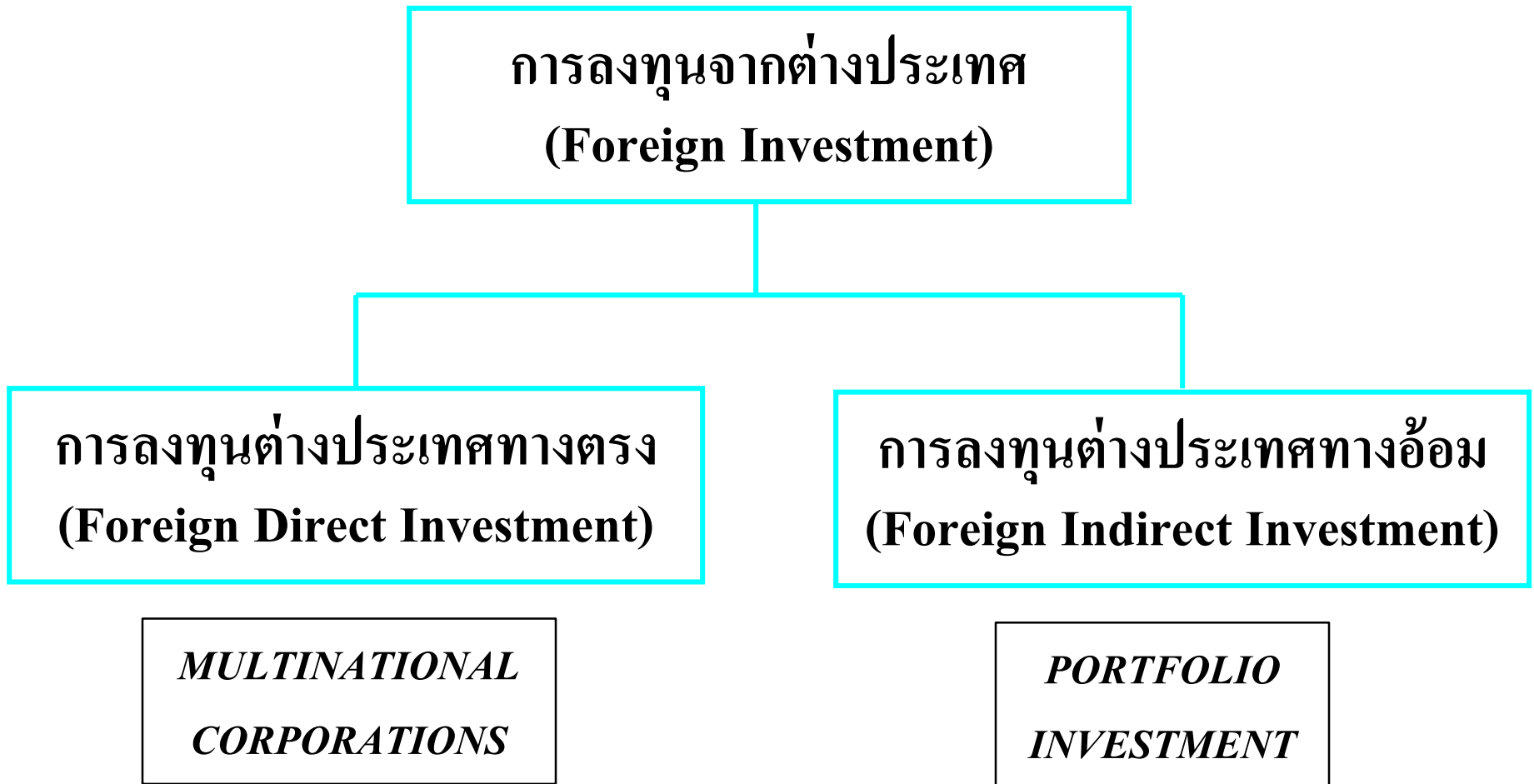
ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ: ภาวะเงินเฟ้อ

- ภาวะที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- การวัดเงินเฟ้อ: วัดจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีผู้บริโภค (จัดทำโดยกระทรวงพาณิชย์)

ภาวะเงินเฟ้อเกิดมาจาก 2 ปัจจัย คือ

1. แรงดึงทางด้านอุปสงค์ (Demand Pull) ซึ่งเกิดจากปริมาณความต้องการสินค้าและบริการมากกว่าที่มีอยู่ในขณะนั้น จึงดึงให้ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น
2. แรงดันด้านอุปทาน (Supply push) เกิดจากผู้ผลิตจำเป็นต้องปรับราคาสินค้า เพราะต้นทุน เช่น วัตถุดิบ พลังงาน หรือค่าจ้างแรงงานปรับราคาสูงขึ้น

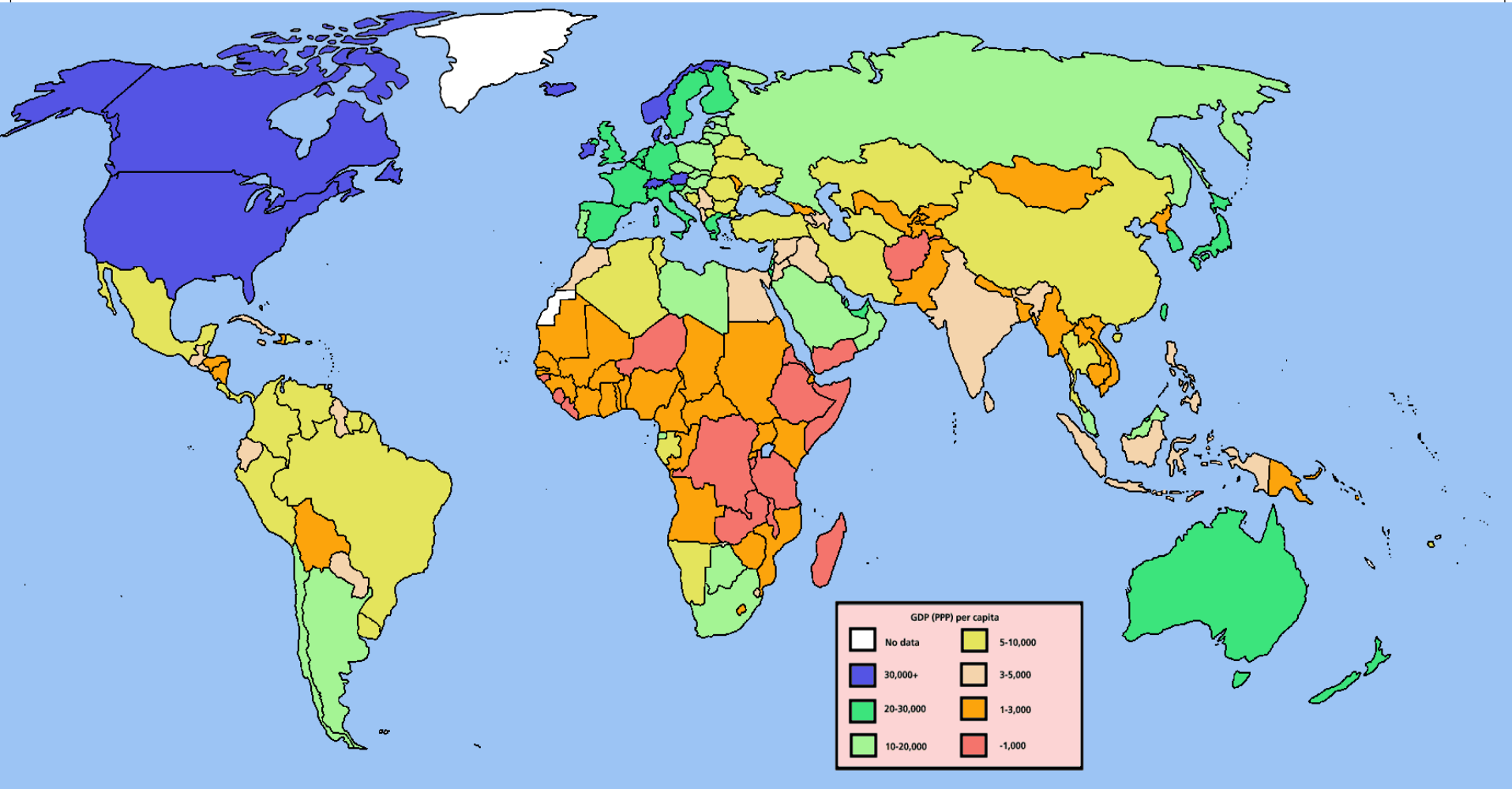
ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ: การลงทุนต่างประเทศ

กลุ่มประเทศ ASEAN และความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ประเทศ	Gross Domestic Product		Merchandise Trade		GDP Per Capita \$ / year	Current Account Balance \$Billions
	\$ Billions	Avg. Annual % Growth	Exports Volume (%Change)	Imports Volume (%Change)		
	2013	2012-2013	2013	2013	2013	2013
Brunei	16.21	-1.24	2.71	-5.09	39,942	6.325
Cambodia	15.65	7.01	17.29	12.06	1,016	-1.347
Indonesia	870.27	5.78	2.17	-0.44	3,509	-28.45
Lao P.D.R	10.02	8.20	7.73	-1.41	1,476	-2.94
Malaysia	312.43	4.68	-1.27	1.35	10,547	11.829
Myanmar	56.40	7.50	14.89	12.29	868	-2.75
Philippines	272.01	7.16	4.26	2.73	2,790	9.42
Singapore	295.74	4.07	3.60	1.25	54,775	54.39
Thailand	387.15	2.82	4.20	2.34	5,674	-2.79
Vietnam	170.56	5.42	11.61	15.27	1,901	11.32

Income Per Capita 2012

ประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศ

มุมมองของผู้บริโภค

- มีทางเลือกที่หลากหลาย
- เลือกซื้อสินค้าได้ในราคาที่ถูกลงกว่า
- สามารถบริโภคสินค้าที่ประเทศตัวเองไม่ได้เป็นผู้ผลิต

● มุมมองของผู้ผลิต

- เกิดประสิทธิภาพการผลิต
- เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
- เกิดประสิทธิภาพในการกระจายสินค้า
- เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี
- สนับสนุนให้เกิดการเชี่ยวชาญในการผลิต

การกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์ของการกีดกัน

- เพื่อปกป้องธุรกิจและแรงงานภายในประเทศ
- เพื่อสร้างเสถียรภาพของเศรษฐกิจภายในประเทศ

เครื่องมือในการกีดกันทางการค้า

- มาตรการทางภาษี
- การกำหนดโควต้า
- มาตรการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษี เช่น การกำหนดมาตรฐานการผลิต การกำหนดมาตรฐานสินค้า มาตรฐานวิชาชีพต่างๆ เงื่อนไขด้านคุณธรรมจริยธรรม สิทธิมนุษยชน แรงงานเด็ก และการทารุณสัตว์

ประเภทของระบบอัตราแลกเปลี่ยน

ระบบอัตราแลกเปลี่ยน

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ (Fixed Exchange Rate System)

อัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดค่าคงที่ (*Par Value*) โดยเทียบกับน้ำหนักของทองคำ หรือมูลค่าของเงินตราสกุลสำคัญ

🌸 แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

- ระบบมาตรฐานทองคำ (Gold Standard)
- ระบบที่สามารถปรับเปลี่ยนค่าได้ (Adjustable Peg)

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (Floating Exchange Rate System)

อัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดโดยอุปสงค์ (*Demand*) และอุปทาน (*Supply*) ของตลาด

🌸 แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

- ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวเสรี
- ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ (Managed Floats)

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยน

อัตราแลกเปลี่ยน
(Exchange Rate)

การค้าระหว่างประเทศ
(International Trade)
การส่งออก (Export)
การนำเข้า (Import)

- แข็งกว่าความเป็นจริง

- การส่งออกลดลง
- การนำเข้าเพิ่มขึ้น

- อ่อนกว่าความเป็นจริง

- การส่งออกเพิ่มขึ้น
- การนำเข้าลดลง

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ

(International Monetary Fund: IMF)

ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1947 ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา ปัจจุบันมีสมาชิก 185 ประเทศ

วัตถุประสงค์หลัก

- สนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ
- รักษาความสมดุลของดุลการชำระเงิน (Balance of Payments Equilibrium)

กิจกรรมที่สำคัญ

- รักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน (ก่อนปี ค.ศ. 1971)
- รักษาสภาพคล่องทางการเงินระหว่างประเทศ (International Liquidity)

ธนาคารโลก (World Bank)

- ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1947 ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในชื่อ “International Bank for Reconstruction and Development”
- มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันมีสมาชิก 185 ประเทศ
- วัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจกับประเทศสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนา ด้วยเงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ ในโครงการสาธารณูปโภคพื้นฐาน (Infrastructures) ต่าง ๆ

องค์การการค้าโลก

(World Trade Organization: WTO)

- ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1995 เพื่อกำกับดูแลการค้าระหว่างประเทศ โดยถ่ายโอนหน้าที่และความรับผิดชอบจาก “General Agreement on Tariffs and Trade (GATT)”
- มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการค้าเสรี (Free Trade) ปัจจุบันมีสมาชิก 150 ประเทศ ให้ความสำคัญต่อข้อตกลงการค้าแบบพหุภาคี (Multilateral Trade Agreement) และการแก้ไขข้อพิพาทขัดแย้งทางการค้าระหว่างประเทศ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ หมายถึง การที่ประเทศมารวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อประโยชน์ในด้านความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization) และการค้าระหว่างประเทศ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 รูปแบบ ตามระดับของความร่วมมือคือ

- (1) **เขตการค้าเสรี (Free Trade Area)** หมายถึง การที่ประเทศสมาชิกในกลุ่มลดหรือเลิกข้อกีดกันทางการค้า (Trade Barriers) ระหว่างกัน แต่ยังคงมีข้อกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศของตนต่อประเทศนอกกลุ่ม
- (2) **สหภาพศุลกากร (Customs Union)** หมายถึง การที่ประเทศสมาชิกในกลุ่มลดหรือเลิกข้อกีดกันทางการค้าระหว่างกัน และมีรูปแบบการกีดกันทางการค้าที่เหมือนกัน (Uniform Barriers) ต่อประเทศนอกกลุ่ม เช่น การใช้อัตราภาษีนำเข้าต่อประเทศนอกกลุ่มในอัตราเดียวกัน
- (3) **ตลาดร่วม (Common Market)** หมายถึง การที่ประเทศสมาชิกในกลุ่มลดหรือเลิกข้อกีดกันทางการค้าระหว่างกัน มีรูปแบบการกีดกันทางการค้าต่อประเทศนอกกลุ่มเหมือนกัน และอนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานและทุนภายในประเทศสมาชิกอย่างเสรี
- (4) **สหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Union)** หมายถึง การที่ประเทศสมาชิกดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ รวมทั้งนโยบายการเงิน และนโยบายการคลังไปในทิศทางและรูปแบบเดียวกัน

Asia Pacific Economic Cooperation (APEC)

เป็นการรวมกลุ่มของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1990 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้ง “เขตการค้าเสรี” (Free Trade Area) โดยกำหนดเป้าหมายเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศสมาชิกที่พัฒนาแล้ว ในปี ค.ศ. 2010 และเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศสมาชิกกำลังพัฒนา ในปี ค.ศ. 2020

APEC ประกอบด้วยสมาชิกรวม 21 ประเทศ ได้แก่

- *U.S.A*
- *Taiwan*
- *China*
- *Mexico*
- *Malaysia*
- *New Zealand*
- *Vietnam*
- *South Korea*
- *Japan*
- *Thailand*
- *Brunei*
- *Australia*
- *Russia*
- *Indonesia*
- *Canada*
- *Hong Kong*
- *Philippines*
- *Chile*
- *Singapore*
- *Papua New Guinea*
- *Peru*

ASEAN

เป็นการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1967 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้ง “เขตการค้าเสรี” (Free Trade Area)

ASEAN ประกอบด้วยสมาชิกรวม 10 ประเทศ

- *Brunei*
- *Indonesia*
- *Malaysia*
- *Philippines*
- *Singapore*
- *Thailand*
- *Laos*
- *Vietnam*
- *Myanmar*
- *Cambodia*

หน่วยงานดูแลและรับผิดชอบเศรษฐกิจของประเทศ

นโยบายทางการเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย)

- รักษาเสถียรภาพทางการเงิน (เงินเฟ้อและค่าเงินบาท)
- เป็นนายธนาคารของสถาบันการเงิน
- บริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ
- จัดพิมพ์และออกใช้ธนบัตร
- ที่ปรึกษาทางการเงินของรัฐบาล

นโยบายทางการคลัง (กระทรวงการคลัง)

- เพิ่มรายได้ภาครัฐ
- บริหารรายจ่ายเงินของรัฐบาล
- บริหารจัดการหนี้สาธารณะ
- กระตุ้นระบบเศรษฐกิจโดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

- สามารถศึกษาได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ชม VDO จากสภาพัฒน์ แนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12